

Slavko Mihalić

BARŽUNASTA ŽENA

BARŽUNASTA ŽENA

Svoj prašek bom popila, reče polnoč.
 Na dušek vso to Rimsko cesto.
 Pravi baržunasta žena med dvema brestoma.
 Svetloba je padla z mene kot gnida.
 Pove pesnik in skoči z balkona.
 Pesem se čuje iz trave, kot bi šle mravlje.
 Razlaga pošast sredi livade in brez domačije.
 krog nje nevidni in tisti le napol rojeni.
 Kdo bi mogel, reče, prenašati goščo noči?
 Vso noč jo iz kristalnih vinskih čaš pijem.
 Tako je velika, tako obsežna, tako ji
 meso mezi med zaljubljenimi prsti.
 Mesec sikne. Na vejah pesniki in ptice.
 Čakajo, da gre z nasmeškom mimo baržunasta žena.

OLJKE

Ponoči si oljke sezujejo svoje korenine,
 kot prekrižaš ti nogo čez nogo
 pred plesom, pa pohitijo prek omotičnih ravnin
 na jugu, te naše matere, sestre, žene, ljubice,
 širna ženska množica, ki ji v temini,
 pod zvezdnim nebom in zrcali meseca,
 spet pade na pamet zgubljena misel.

In res, oljke podnevi niso več na istem
 mestu. In kdor trmasto vztraja in hoče videti
 to, česar ni, kot norec, ki odgrne
 zastor pred nestvarnim svetom, bo naletel na
 posmehljivo režanje. Druge oljke so

v polju, druge žene med nami.

Kam so vse tiste odšle, ki smo jih
nekdaj videvali, jih ljubkovali, in si v naglici
zapomnili samo, kako so si podobne?
Vprašanje se kot običajno zastavlja na obe strani:
niti mi nismo isti. Čez dan smo se, v moških
sanjah, zagnali v neprehodne goščave.

V BELEM SNU

V tebi budim prestradano čistost,
in beseda, ki jo vdihujem vate,
ti bo trden steber, nad katerim raste nebo.

Kako me ti kličeš, me budiš iz medlosti?
V tebi, v belem snu, vidim obraze prebivalcev,
tu nastajajo pokrajine, tu se morje sprevrača
in plove hudičeva jadrnica, zakleta morda,
morda pa vedro znamenje, ki premaguje usodo.

S tabo, belina papirja, sem uzakonil svoj obstanek.
S tabo sem se spuščal v žrela zveri in apnenih jam,
vzletal celo, da bi se videl zgaženega v blatu,
in zvabil k zdravilnemu soncu nebo v svoji ustni votlini.

Tu si, bleščeča skušnjava z velikimi, razprtimi pljuči,
s katerimi domišljija zakrili iz obojnih žejnih ust.
Beseda, ki se vate potopi in ti izvleče rešitev.
Sestavlja stvari. Zbrano čuječnost vesolja,
v katerem delec zažari, ko se v celoto spreminja.

BESEDE MED NAMI

Besede so med nami
strupeni sršeni, ki nam prebadajo
dušo. Kakor hitro poleti s tujih ust glas,
se naša podzavest, ne da bi vedeli
stisne v krčū, v grozi, telo pa v obrambo
pred istim napadalcem že izgovarja svojo
hudo besedo. Govorimo, vse bolj smo
ranljivi. Kaj bi še lahko slišali
drug od drugega, ob tem, ko v paniki

glodamo eno in isto plehko pogačo. Kmalu postanemo smrtni.

Skromno zdravilo so nam besede ljubezni. Pa kdo jih zna res izgovarjati? Najlepše med njimi molčijo, nežno ovijejo kosti, meso, dajejo zavesti priložnost za vero, ustavljajo čas. Redkejše so od zlata, in brez uspeha jih iščemo, rijemo v vzvišene hribe.

Ne, one pridejo same, ko začitijo, da bodo našle prostora v naši duši, ko se spuščajo vanjo iz neizmerne daljave.

IZVEN DOSEGA

Nekdo se spet uči govoriti, pa ne zna, nekdo se počuti zgubljenega in vztrajno išče razloge, pa mu prihajajo naproti sleparji z vlakov s škatlico vžigalic in on beži pred njihovim smehom, nekdo je tako vztrajno na svojem malem mestu, da se spremeni v kamen. Noč je, pa le za kratek čas, jutri nas bo spet tlačilo sonce. Tako je tudi z duhom letnih časov, nič zanesljivega. Hitre menjave, da zaboli tistega, ki se jim čudi. Tistega, ki žaluje za predrtimi listi jablan. In ki je ves nemiren, ko zasluti, da bi lahko še enkrat ozeleneli. Pa kdo bi preklical vse te menjave v sebi, kdo le zatisnil oči in rekel na glas: nekdo je vse to predvidel in mi smo godala, ki poslušno drgnejo po strunah, ne želim več slišati ne vedeti, ker me tu ni, vse je že popisano v neki sveti knjigi ali v vremenski napovedi, nenadoma mu zmanjka tal pod nogami in zleti v praznino. Bo zmogel? Spominjamo se ga, nič pa ne vemo, kako bo z njegovo dogodivščino. Popolnoma zunaj dosega našega razuma je, prestopil je prepovedani prag in zdaj je izločen iz resničnosti, v samici, ki si ga porogljivo ogleduje, ali pa za mizo z nesmrtniki, ki mu nazdravljajo. Nekdo se skuša vrniti, pa ni več poti. Nekdo se vendar posmehne in tako izbriše zakleto stanje. Hip postane večnost, ta pa zapira svoje lepe, utrujene oči.

ČUDOVITI KRAJ

V svoji votlini skrit je v globini noči
raztegoval ure, minute.
Kar se mu je strlo, je zmetal okrog sebe
in gledal smrti v oči, nje pa ni bilo videti.
Le počasi se je pollaščala prostora,
v katerem je izginjala oblika.

Vse globlje je lezel v jamo, v čudoviti kraj,
tako primeren naravi, ki mu je za telo,
in ves čas je grebel v svoje zarotniške misli
in drugo za drugo kadil zlatorumene cigarete.
Končno je zbral pogum in spil močno kavo.
Čeprav je vedel, da ne bo mogel spati.
Še vedno je poskušal.

Če rečemo skrivališče, si vsak to predstavlja po svoje.
Tako je tudi prav; njemu je to postelja.
Lahko pa bi bil strohneli del debla,
v katerega se zatekajo nočne prikazni,
ki njih imen ne bo nikoli v nobeni zoologiji.

Čez dan, ko je šel skozi razdraženo mesto,
je postajal vse bolj nadležen.
Kot božjepotnik je samega sebe prosil za požirek vina,
in si ga vsakokrat tudi odrekel.
Bolele so ga noge, gledal je mimo stvari.
Bilo mu je jasno, da ga zapušča razum.
Takrat se olajšan vrne v svojo duplino, pred obličje smrti,
saj ve, da ima ta čudoviti kraj tudi svojo ceno.

NA POKOPALIŠČU

Če stopiš kdaj na pokopališče, še najbolje,
če je vaško, na hribu, kjer se oblaki
spotikajo ob krošnje, kot da si bil na vseh
pokopališčih, tudi na grobnicah kraljev, kjer
se ob rožljanju oklepov in škrtanju marmorja
ne da ničesar videti. Na vsakem od teh
ležiš ti, tem bolj, čim živahneje stopaš.
Pobožno prenašaš svojo krsto, ne veš prav:
za komaj rojeno dete, še slinasto, krmežljivo,
ali za mogočnega starca, z nabuhlim zrakom
v kosteh. Morda pa si v tej krsti

pod tvojo roko – te res ne vznemirja,
 kdo si ta hip: ti sam ali tvoj
 spomin, nekdo, ki bo podedoval
 tvoje telo, in tudi srajce, nogavice in tisto
 večno pozibavanje, ki zagotavlja vrsti
 preživetje? – morda pa je, recimo, tu notri
 telo kake ženske, tiste, s katero si se razšel
 sredi polja, in tiste, ki si je nisi nikdar
 privoščil, čeprav je bila vedno kje blizu
 in si si jo želel. Zamolkli koraki
 med grobovi. Edina somerna ura
 v veselju. In kdor ob tem premore še moč
 in pogleda v nebo, bo opazil svetlobo,
 ki se širi kot razlito mleko.
 Spoznal bo, da je vse samo tenko zrcalo
 in malo drobnega prahu na njem.

ČAS PREPOZNAVANJA VONJEV

Kaj pa je otroštvo drugega
 kot goło prepoznavanje vonja?
 Razločno čutiš, kdaj se bliža dež,
 in kdaj se vedrina igra z oblaki.
 Kdaj je tema polna umiranja
 in kdaj je razsežnost svetlobe.
 Kdaj je zemlja trša od kremena
 in kdaj so stvari nebogljeni mehurji.
 Slepí smo pač in vidimo samo to,
 kar se je že zgodilo.
 Gluhi smo pač in zvoki nam
 stržejo kožo z obraza.
 Tip nas pač zlahka spelje drugam
 in nas vodi drugim pod nož.
 V otroštvu pa smo po vonju
 lahko zanesljivo dognali, kaj vse
 nam je sojeno.
 Če se na dvorišču prestopa konj,
 ali ležijo na obrežju mrtve ribe.
 Se bo mogel dan do kraja razpreti
 ali se bo sonce dušilo v somraku.
 Zadah po travi: kosci so blizu.
 Duh po jeklu: vlak prihaja.
 In kako gre prah pred vojsko,
 za njo pa diši po pepelu in smrti.

SPOMIN NA DEŽ

Od vseh dežjev, kar jih je pljusnilo iz gostih
nebeških izvirov, hranim v spominu samo enega.
In ko poslušam druge, čeprav me namaka
na spolzkih ulicah, tule ali na kakem
mračnem severu, kjer mi duša v hipu uide
izpod srajce, kot tudi na jugu, kjer so deževja
strastna in te cmokaje objedajo, na zahodu,
kjer si natakajo iz globokih posod in vse bolj podivjano
tleskajo, na vzhodu, kjer klopotanje deževja
stiska obroč okrog tebe, v vseh tistih
ozkih režah med stranmi neba,
v prepovedanih krajih, kjer ti strele
nepričakovano odrobijo glavo in kjer bi se
lahko še kaj pripetilo, v rajskih
vrtovih, kjer se deževne kaplje spreminjajo
v onikse, in v peklu, kjer je dež
smolnat in vroč, čujem samo ta edini
dež, čudežno stiššan, kakor da res ni
ničesar razen dežja, tvojega vlažnega
čela in velikega črnega dežnika neba.

SPOMLADI

Mimo so časi matematikov
Saj človek še naprej potrj sedi
na pragu.

Žena mu prinese vina
Namesto Boga sprašuje
sebe samega.

Svet je prevelik, da bi bil
resničen.

Samega sebe vidimo v zrcalu.
Človek vstane s praga, spet je
vse pozabil

Pomlad je, žena, treba bo
v polje.

Kdor je v polju, stoji resnično
v veselju.

Nenehno se sprašuje, s čim naj
kaj izmeri.

ki zdaj v omami zagori, zdaj je strupeno hladna
kocka leda. Kar po sebi presodi,
ti strahopetnik, če tvoja hlapčevska duša
prenese vso to vedrino in koliko je sploh
prostora zanjo v brenti tvoje žeje. Vino je
ves čas pred tvojimi usti,
ko se ljubiš in ko spiš, ko tratiš
čas in pregovarjaš gluhe in kadar moliš
k Njemu, ki je tako tesno povezal vino
z odrešenjem. Zahteva v zameno morda
kako žrtev? Samo vabi te, vino, da ga piješ,
da preženeš vse, kar te teži
in ga tako užiješ do dna,
ne tlači ti v usta priseg,
pač pa te nagovarja, da bodi svoj
v kraljevski opravi ali v oglarskih
capah, da za še take obljube
ne daj niti enega dneva,
da se ne vdajaš navadam, dobičku,
varljivo naslikani prihodnosti, kjer
čaka nate le nova ječa v jetnišnici.
Ko se napiješ, so še drugi lepši, bolj plemeniti,
manj mislijo na tvojo denarnico, in tvoji
ljubici se najbolj popravi značaj, ali te za zmerom spusti iz svojih
krempljev. V vinu se torej nič ne skonča, v njem
se samo bolj vedro začenja plemenita pot
minevanja, ki nam največ nudi takrat,
ko nas ob vse je pripravila trezna večnost.

KRONIKA O MOLČEČNEŽIH

Reče jim njihov knez: »Zdaj ostanete brez njega,
ki vam smer odreja in vam, ker ste nedorasli,
s težkim srcem ukaze deli.

Tisti s kosmatimi ušesi prihajajo, na malih
konjih, ti ne bodo niti za vaša imena
vprašali, samo za biče bodo takoj prijeli,
in strah bo šel pred njimi, višji od Svete gore.«

V resnici ni bilo nikjer kake gore
v tej deželi ribičev, vinogradnikov in poljedelcev.
Pa knez je tako rekel in oni so to sprejeli.
Še bi lahko sprevideli, kar je drugim nedosegljivo.

In potem tako sklene: »Naj vam bo to moja
poslednja in zadnja. Ko pride nekoč

tak čas, vas bo kdo drug poklical.
 Odslej pa do kraja mojih dni bom tiho,
 saj ko je bilo treba, nisem našel prave besede.«

»Pa tudi vsak, kdor ne ve za pravo besedo, naj bo tiho.
 In kogar bodo tepli, teptali, naj se ne oglasi.
 Tisti, prišpičenih in dlakavih ušes,
 ki prihajajo na malih konjih, da vam ugrabijo
 svobodo, pa čeprav ni jasno, čemu jim bo.
 Vsi, ki so ob pesmi orali med trtami in jih obrezovali
 in ki so šli od globin do globin za ribami,
 naj bodo tiho, še če bi se komu zazdelo, da bi se le rešil.«

Stopil je s svojega kamna in se mednje pomešal.
 In že so drveli prek polj osvajalci, z režečimi
 obrazi, s kovanimi šlemi in prišpičenimi uhlji.
 Pa ker niso znali za pravo besedo, ni nihče niti mignil.
 V molku so preizkušali, koliko moči je v lastni slabosti.
 Vse bolj trdno so molčali. Niti ko so za sabo
 zapahnili vrata, niso drug z drugim spregovorili.
 Po kotičkih svoje vesti so stikali
 za pravo besedo, pa se ni nič oglasilo.
 Bile so to jalove brazde, v katere nihče več
 ne trosi semena. Že se je širil duh po močvirju.

Minila so leta in ko je nov rod
 prevzel skrb glede kruha in vode, to ni bil več
 molk nemoči. Vnuki v resnici niso več vedeli,
 kaj bi drug drugemu rekli. Osvajalce so puščali
 na oblasti, da so jih drugega za drugim,
 bolj na pamet kot po vrsti, a ne da bi
 koga preskočili, vsak delovnik prebičali,
 ob praznikih pa za sramotni kamen vezali.
 In še jim ni padla nobena beseda na pamet.
 Osvajalci so pijani tulili po krčmah
 in da bi podjarmljene še bolj sramotili, so od zore
 od mraka prepevali, še preko noči, čeprav so bili
 vse bolj hripavi in pesmi vse bolj zoprne.

Sčasoma so molčečnežem jeziki zakrneli,
 potem so jim tudi odpadli. Zdaj skrušeni čakajo,
 da še oslepijo. Saj se ve, ob nesreči kdaj
 še oči spregovorijo.